

Értjük-e egymást szülők és pedagógusok? Összefoglaló tanulmány egy a szülők és pedagógusok körében végzett on-line kutatásról

A Kölkönet és az OFOE a szülők és pedagógusok közötti kommunikáció témájában egy on-line kutatást szervezett, amit a T-Tudok bonyolított le 2013 júniusa és szeptembere között.

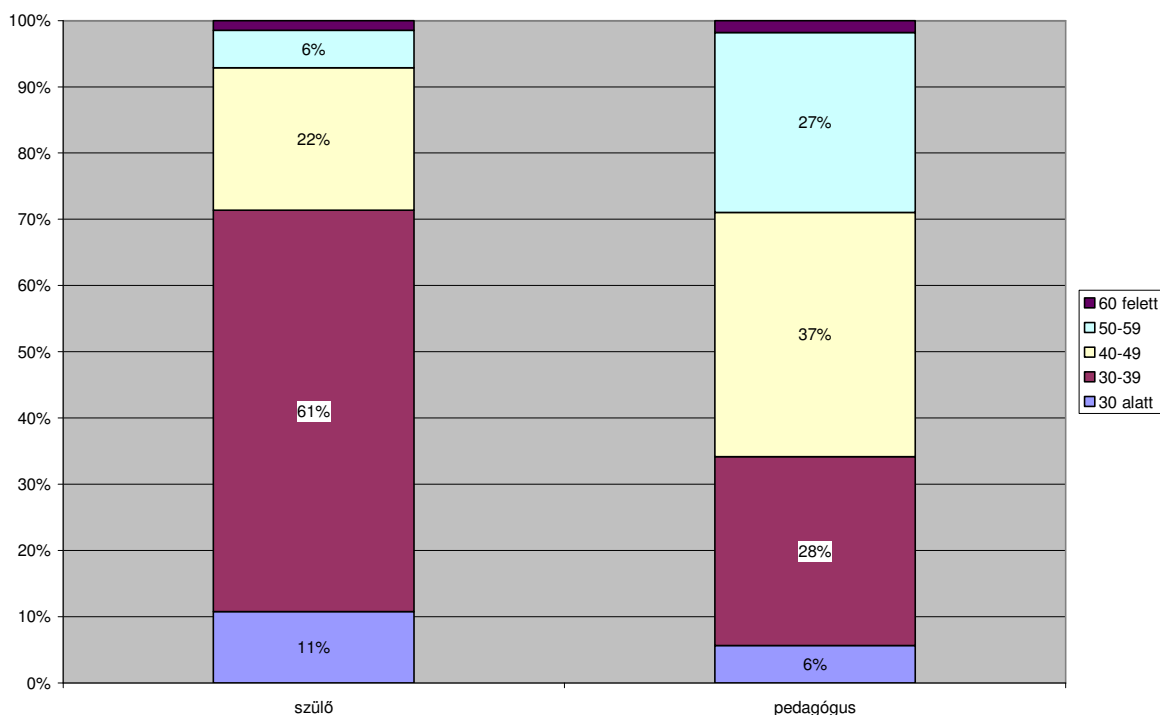
A kutatás célja az volt, hogy felderítsük milyen formákban és milyen gyakran kommunikál egymással szülő és pedagógus. Ezen felül az is a vizsgálat tárgya volt, hogy az általános és középiskola során felmerülő tipikus problémák esetén milyen megoldásokhoz nyúlnak a szülők és pedagógusok. A kérdőívben szerepelt egy külön blokk az új infokommunikációs eszközök használatára vonatkozóan. Kíváncsiak voltunk, vajon milyen gyakran és hogyan kommunikálnak a gyerekekért felelős felnőttek és arra is, hogy milyen sikerrel teszik ezt. Mennyire elégedettek a meglévő kommunikációs formákkal és mennyire tudják megoldani a felmerülő problémákat.

1. A mintáról

A kérdőívet elsősorban a Babanet, Kölkönet és OFOE olvasói közt hirdettük meg, de segítettek a terjesztésben az egyéb szülőszervezetek is, mint az Európai Szülők magyarországi egyesülete. A kérdőívet majdnem 1500 fő töltötte ki (1469). A minta 40 százaléka csak szülő, 60 százaléka pedagógus, fele osztályfőnök. A válaszadók nagy többségének (92%) van gyereke, ebből mintegy kétharmadnak (68%) jár most is közoktatási intézménybe a gyereke (7% még nem óvodás, 27%-nak egyetemista vagy dolgozik a gyereke). A pedagógusoknak átlagosan 1,83, a nem pedagógus szülőknél 2,29 gyereke van, az egész mintában átlagosan két gyereke van a válaszolóknak. Az osztályfőnökök a legidősebbek (40-60), a tanárok fiatalabbak (30-50), a szülők a legfiatalabbak, nagytöbbségük harmincas. A mintában szereplő pedagógusok kor megoszlása megegyezik az országos arányokkal a szülők esetében pedig a szülőkorúakat reprezentálja (lásd 1. és 2. ábrák).

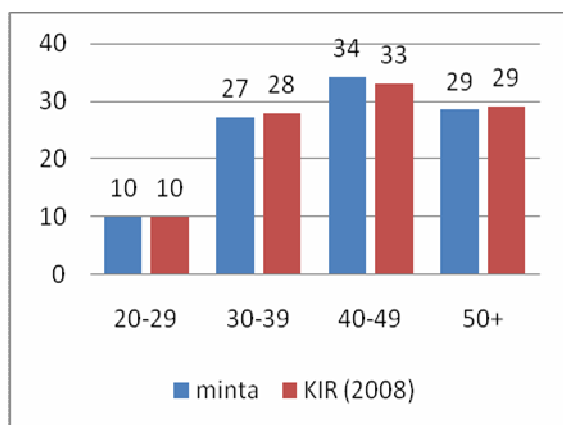
1. ábra

A szülők és pedagógusok megoszlása korcsoportonként, 2013

2. ábra

A pedagógusok megoszlása a Pedagógus2010 és a KIR alapján (%)

Forrás: Pedagógus2010

Iskolázottság és lakóhely alapján a válaszoló nem pedagógus szülők iskolázottsága magasabb az országosénál (44% diplomás, 40% érettségi, 14% szakmunkás, 2% 8 általános, lásd I. táblázat).¹

1. táblázat

A válaszolók megoszlása a legmagasabb iskolai végzettség szerint és a census adatai, 2013 és 2011

¹ Ez természetes is, hiszen a szülőkorban lévők a fiatalabbak közül kerülnek ki, a népszámlálás esetén az idősebb korosztály az, akik körében magasabb az alacsony végzettségűek aránya.

	N	%	Census, 2011
8 általánosnál kevesebb	0	0	6
8 általános	11	2	29
szakmunkás	75	14	14
érettségi	218	40	32
diploma	244	44	18
Összesen	548	100	100,0

Forrás: KSH és saját kutatás

Ha összevetjük a válaszolókat az aktív korú nők a lakhely szerint, akkor azt látjuk, hogy a településtípusok tekintetében budapesti fölény tapasztalható a mintában, miközben a községben lakók alureprezentáltak. A megye szerinti elhelyezkedést tekintve a borsodiak, szabolcsiak alulreprezentáltak, de nem drámai mértékben. (lásd 2. és 3. táblázat)

2. táblázat

A válaszolók megoszlása településtípus szerint, valamint a census adatai, 2013 és 2011

	minta	census
Főváros	27	19
Megyeszékhely	17	18
Többi megyei jogú város	8	3
Többi város	28	31
Községek, nagyközségek	20	29
Összesen	100	100
N	1449	2 805 161

Forrás: KSH és saját kutatás

3. táblázat

A válaszolók megoszlása megye szerint, valamint a census adatai, 2013 és 2011

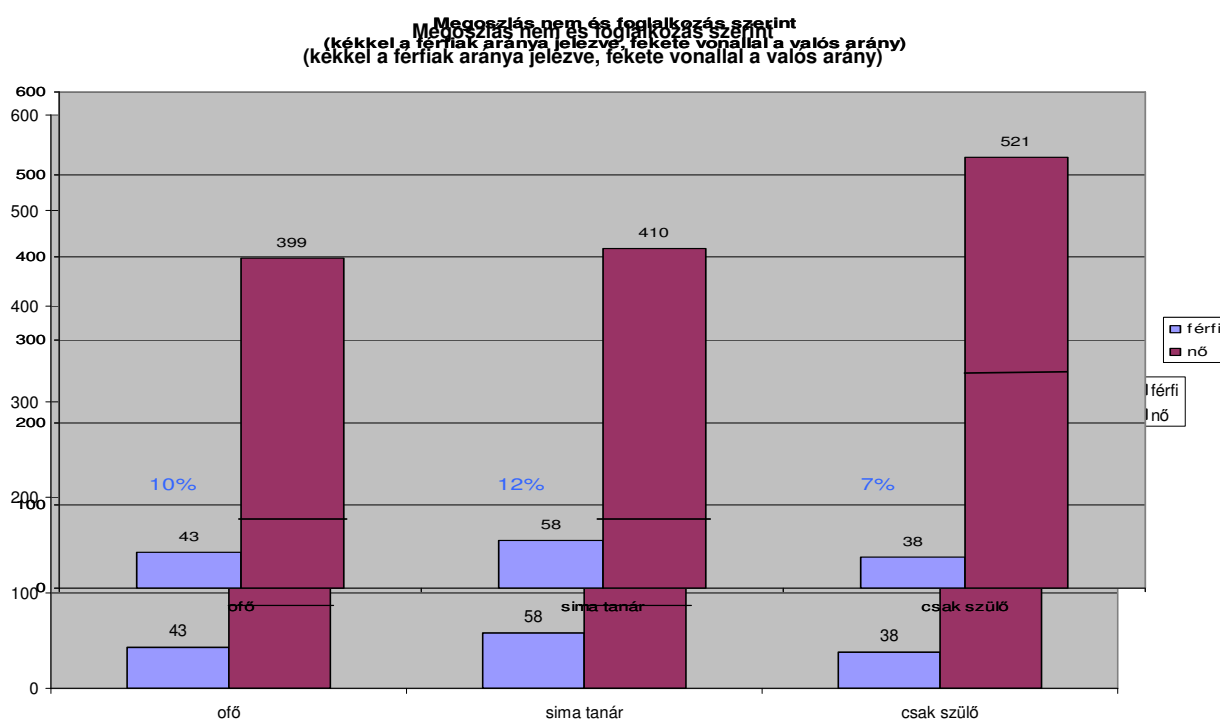
		Minta	Census
Bács-Kiskun	61	4	5
Baranya	70	5	4
Békés	27	2	3
Borsod-Abaúj-Zemplén	39	3	7
Csongrád	54	4	4
Fejér	70	5	4
Győr-Moson-Sopron	69	5	5
Hajdú-Bihar	63	4	6
Heves	36	2	3
Jász-Nagykun-Szolnok	33	2	4
Komárom-Esztergom	35	2	3
Nógrád	16	1	2
Pest	279	19	12
Somogy	29	2	3
Szabolcs-Szatmár-Bereg	47	3	6
Tolna	65	4	2
Vas	19	1	3

Veszprém	46	3	4
Zala	41	3	3
Total	1469	100,00	100

Forrás: KSH és saját kutatás

A válaszadók zöme nő volt. Az országos arányt tekintve jóval nagyobb arányban töltötték ki anyák, mint apák a kérdőívet a nem pedagógus szülők közt (csak 7% volt férfi, miközben a teljes népességben az arány megközelíti az 50%-ot). Habár a pedagógus szakma elnőiesedett szakma (80%nő), de itt is a férfi pedagógusoknak csak a fele töltötte ki a kérdőívet az országos arányokhoz képest (20% helyett 10-12%). (lásd 3. ábra) Tehát a férripedagógusok felearányban, a nem pedagógus apák viszont csak egynolcad arányban töltötték ki a kérdőívet. Ez már eleve jól mutatja, hogy a pedagógus-szülő kommunikáció leginkább nők közötti kommunikációt jelent.

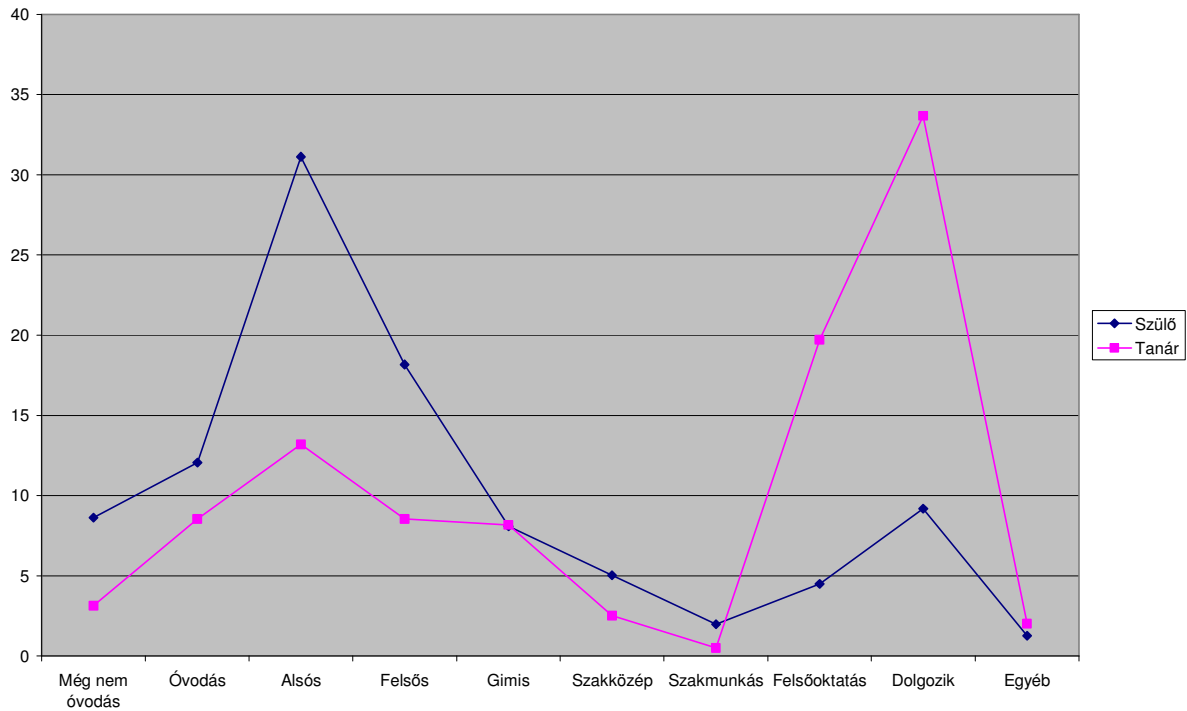
3. ábra

A pedagógusok 35%-a középiskolai, 44%-a általános iskolai tanár, 9% óvodapedagógus, 7%-a gyógypedagógus, 6%-a egyéb. A pedagógusok 80%-a dolgozott pedagógusként az elmúlt három évben. Jól láthatóan a nem pedagógus szülők azok, akiknek iskoláskorú gyermekei vannak, a pedagógusoknak, akik közt értelemszerűen idősebbek is kitöltötték kérdőívünket, egyetemista vagy már dolgozó gyermeke van. (lásd 4. ábra)

4. ábra

A válaszadó nem pedagógus és pedagógus szülők közt a különböző iskolatípusba járó gyerekek aránya

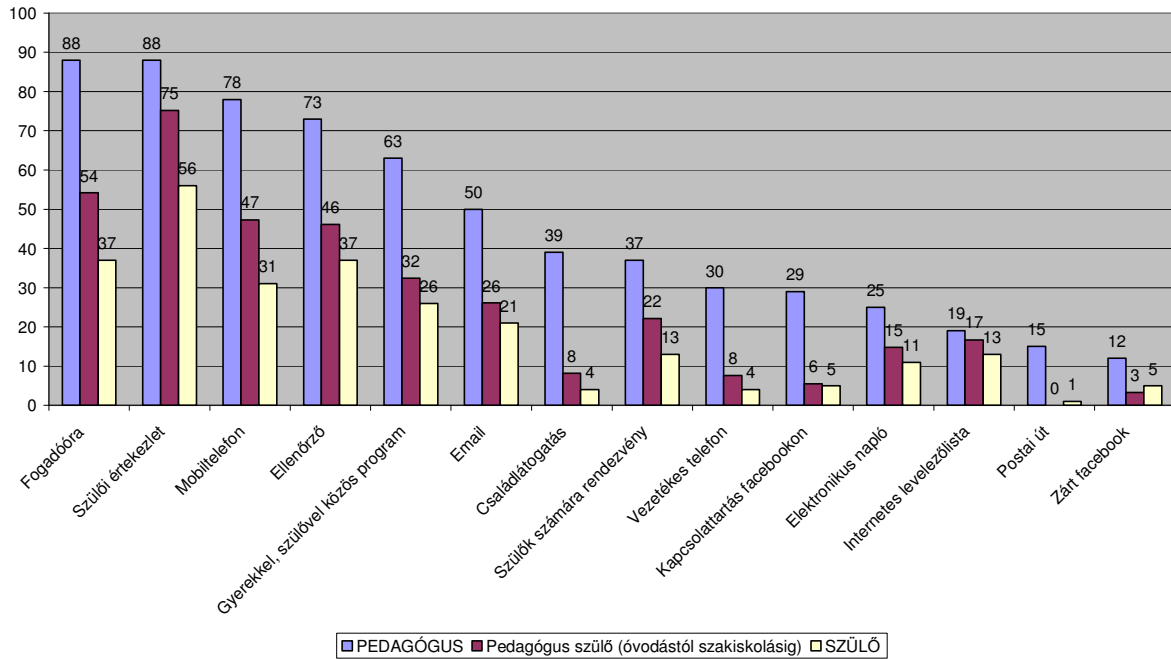

2. A pedagógus és a szülő közötti kommunikáció formái és gyakorisága és az ezzel való elégedettség

Az elemzés során jól el kellett különíteni a különböző csoportokat. Azoknak, akiknek óvodás vagy egyetemista gyerekük van, bizonyára nem életszerű az ellenőrzőn vagy elektronikus naplón át történő kommunikáció. Ugyanakkor a pedagógus esetében ez akkor is előfordul, ha nincs gyermeke. Éppen ezért a kérdőívben is külön rákérdeztünk a pedagógusok esetében a kommunikáció gyakoriságára annak függvényében, hogy pedagógusi, vagy szülői szerepet tölt be. Így a pedagógusok pedagógusonkénti és szülőnkénti kommunikációját külön is vizsgáltuk. Ugyanakkor szülőnek a pedagógusok és nem pedagógusok között is most csak az iskolás gyerekekkel is rendelkezőket vizsgáltuk. Érthető módon a pedagógusi szerepkör aktívabb kommunikációt vonz maga után, de az már érdekes, hogy szülőként is aktívabb a pedagógus, mint a nem pedagógus szülő. Leggyakrabban a fogadóóra és az ellenőrző az a forma, amit szülő vagy pedagógus említett. (lásd 5. ábra) A pedagógusok körében legkevésbé említett formák az internetes levelezőlista, a postai út és a zárt facebook csoport. Ugyanakkor a szülők körében a családlátogatás, vezetékes telefon és facebook is ritkán említett a postai út mellett.

5. ábra

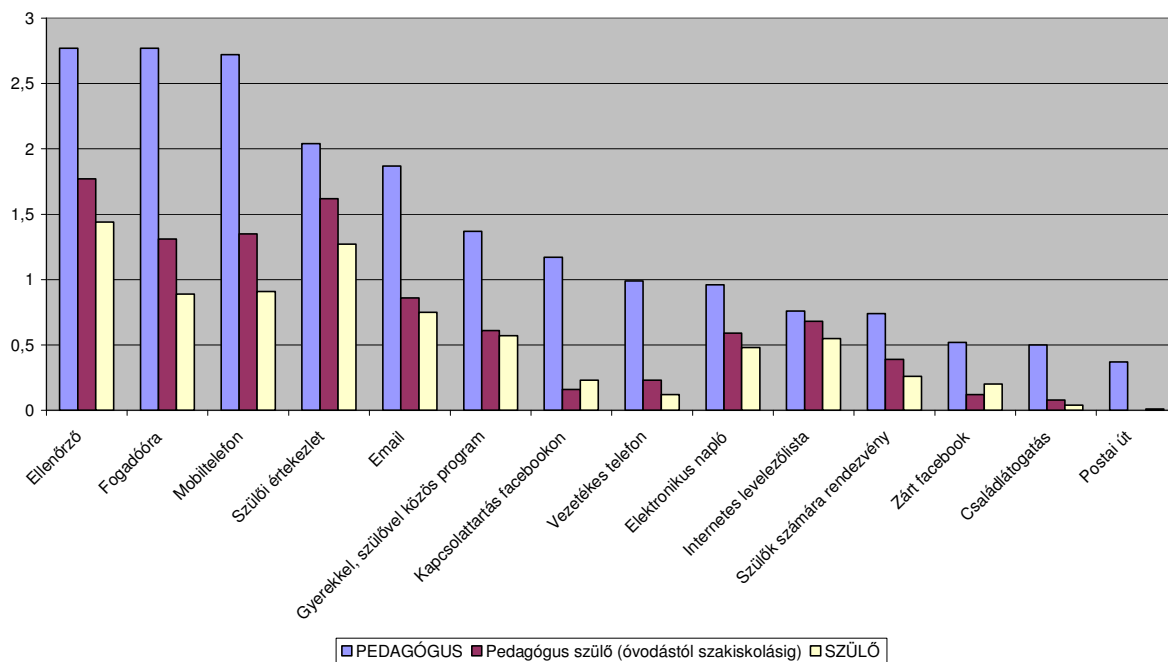
Kommunikációs formák előfordulása pedagógus, pedagógus szülő, szülő

Ha nem csak az említéseket tekintjük, de figyelembe vesszük a kommunikáció gyakoriságát is, akkor az abszolút favorit az ellenőrző. Emellett a fogadóóra és a mobiltelefon az, amely a leggyakrabban használt kommunikációs eszköz, forma. De még a leggyakoribb formák esetén is általában csak negyedévente-félévente kerül sor kommunikációra, így nem mondhatjuk, hogy intenzív a szülők és pedagógusok kapcsolata. Szinte mindenütt megtalálható az az összefüggés, hogy a legaktívabb a pedagógus, utána a pedagógus szülő, mint szülő és a legkevésbé aktív a kommunikációban a nem pedagógus szülő. A legjobban közelít egymáshoz a három csoport kommunikációs intenzitása a szülői értekezlet és az internetes levelezőlista esetén. Ugyanakkor nagyon eltér ez az intenzitás a pedagógus javára a családlátogatás és vezetékes telefon esetén (lásd 6. ábra). Ez arra enged következtetni, hogy ezek azok a kommunikációs formák, eszközök, amelyekkel a pedagógusok a kevésbé iskolázott hátrányosabb helyzetű szülőkkel tartják a kapcsolatot, hiszen ez utóbbiak a mi szülői mintánkban igencsak alulreprezentáltak, ezért sem kerültek elő ezen az oldalon ezek a formák.

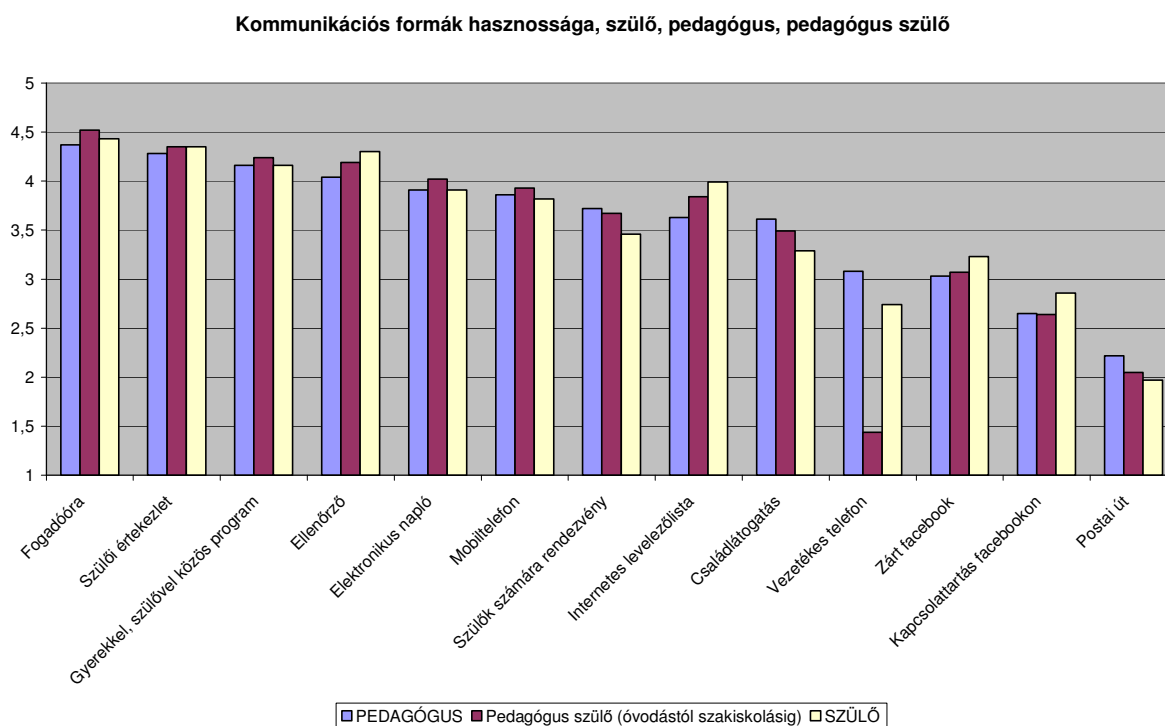
6. ábra

Kommunikációs formák gyakorisága (5:hetente, 1:évente vagy ritkábban)

Érdekes, hogy miközben a legtöbbet említett forma a szülők körében a szülői értekezlet és a leggyakrabban használt forma az ellenőrző, ugyanakkor a leghasznosabbnak mind a pedagógusok, mind a szülők a fogadóórát tartják. Ennek előnye elsősorban a személyes kapcsolat lehetőségében rejlik, hiszen a szülői egy csoportos találkozó, az ellenőrző pedig személytelen. Talán ez a magyarázata annak is, hogy a másik igen hasznosnak ítélt forma a gyerekkel, szülőkkel végzett program, aminek hasznossága jóval megelőzi annak gyakoriságát. A válaszadók legkevésbé a vezetékes telefont, facebook-ot és a postai utat tartják hasznosnak. A nem pedagógus szülők a pedagógusoknál magasabbra értékelik az ellenőrzőt és az internetes levelezőlistát (lásd 7. ábra).

7. ábra

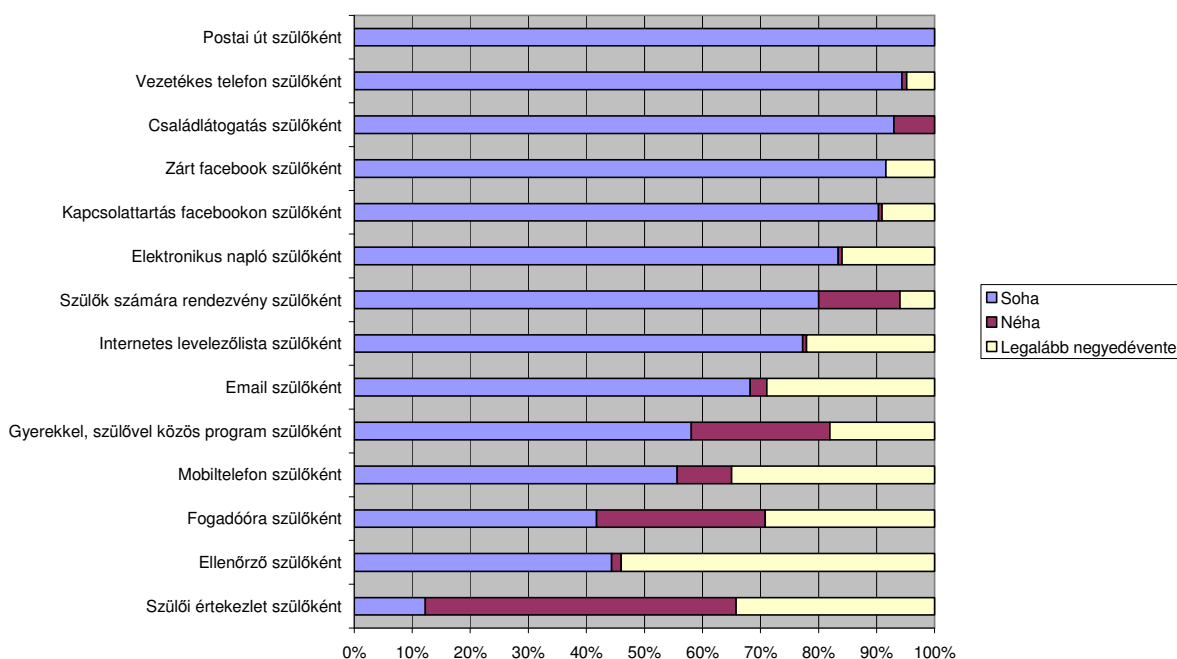

Amennyiben közelebről megnézzük a kommunikáció gyakoriságát, azt találjuk, hogy a legtöbb kommunikációs formával a szülők több mint fele egyáltalán nem él (lásd 8. ábra). Nem igazán színes a pedagógus-szülő kommunikáció eszközkészlete, lényegében kimerül a szülői értekezlet-fogadóóra-ellenőrző hármasságában (lásd 8. ábra).

8. ábra

Kommunikáció gyakorisága formánként (minden szülő, akinek van iskolás gyereke) N=620

3. Kommunikációs formák csoportjai a pedagógusok és a szülők körében

A különböző kommunikációs formák gyakorisága és előfordulása alapján megvizsgáltuk, vajon felfedezhetők-e kommunikációs stratégiák, viselkedések. A különböző formákat többváltozós statisztikai-matematikai elemzésnek vetettük alá (faktoranalízis) és így megvizsgáltuk mind a pedagógusokra, mind a szülőkre, hogy milyen jellegzetességei vannak az általuk folytatott kommunikációnak.

A pedagógusok kommunikációja a szülők felé

A pedagógusok kommunikációját illetően négy nyálábot kaptunk, amelyek a változók szórásának több mint felét megmagyarázzák. Az egyik ilyen változócsoporthoz, a modern kommunikációs formák nyálábjába, ahol elsősorban az infokommunikációs technológiák adta lehetőségek szerepelnek. A hagyományos kommunikációs formák közé kerültek a leggyakrabban használt elemek, mint a fogadóóra, ellenőrző, szülői értekezlet, mobiltelefon. A személyes kommunikáció formái alkotnak egy külön csoportot és a legkevesebb személyes és interaktív kontaktusra lehetőséget adó formák, mint a postai út, vezetékes telefon vagy elektronikus napló, a negyedik csoportba (lásd 4. táblázat).

4. táblázat

Kommunikációs formák csoportosulása a pedagógusok körében (faktoranalízis)

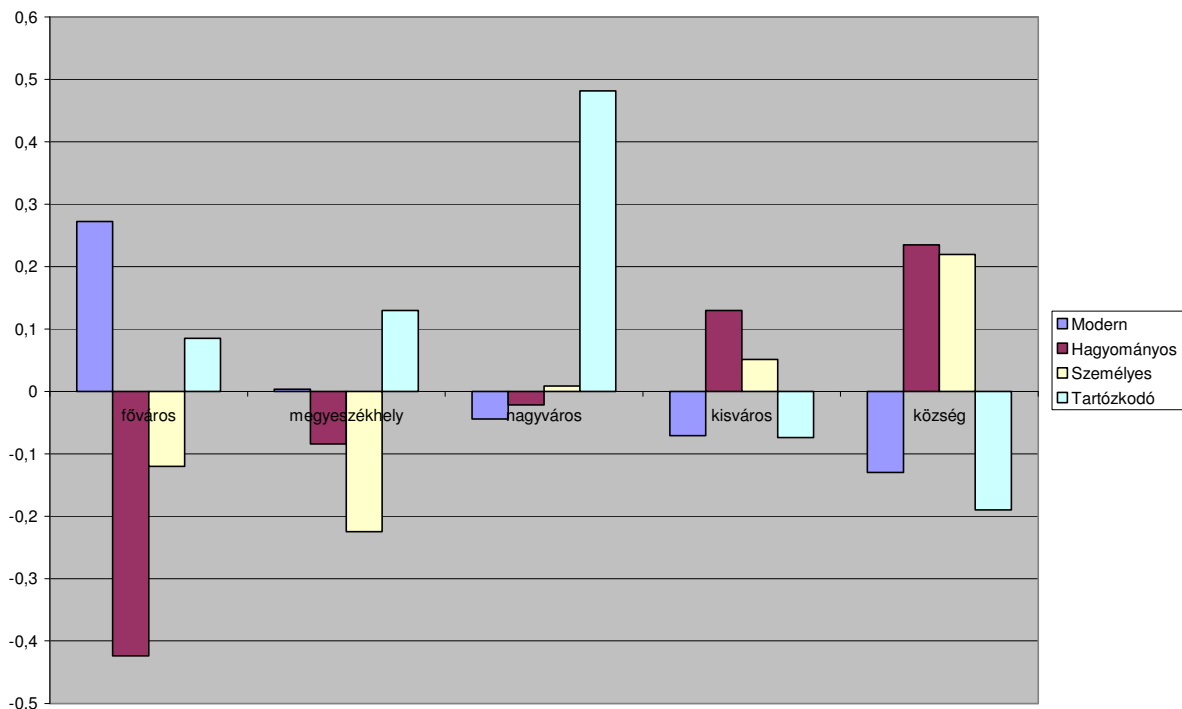
Kommunikációs forma emléltése alapján	Modern	Hagyományos	Személyes	Tartózkodó
--	--------	-------------	-----------	------------

Internetes levelezőlista	0,701		0,201	
Email	0,685		0,151	0,303
Zárt facebook	0,675	0,156		-0,162
Kapcsolattartás facebookon	0,632	0,333		
Fogadóóra		0,725		
Ellenőrző	0,115	0,679		0,136
Szülői értekezlet		0,669	0,254	
Mobiltelefon	0,325	0,451	0,226	0,42
Gyerekekkel, szülővel közös program	0,132	0,324	0,693	
Szülők számára rendezvény	0,221		0,676	0,221
Családlátogatás	-0,103	0,33	0,597	
Postai út				0,709
Vezetékes telefon			0,319	0,596
Elektronikus napló	0,204		-0,39	0,512

Ezek a kommunikációs formák jellegzetesen elkülönülnek település és iskolatípus szerint. Minél kisebb településen tanít egy pedagógus, annál inkább jellemző a személyes kommunikáció. A személytelen, tartózkodó kommunikáció a nagyvárosokban, a modern formák Budapesten jellemzők a pedagógusok körében (lásd 9 ábra).

9. ábra

A kommunikációs nyelábok településtípus szerint (pedagógusok, faktorszóró)

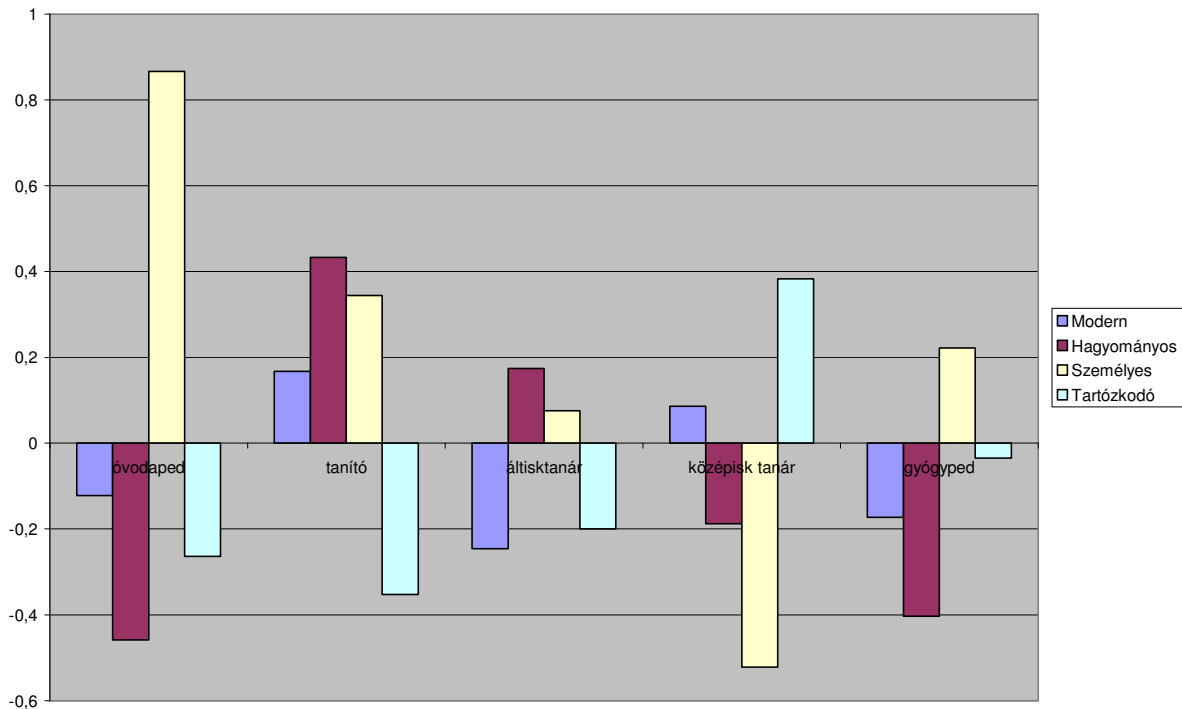

A kapcsolattartás formái tipikusan elválnak aszerint is, hogy az oktatás melyik szakaszában tanít az adott pedagógus. Minél nagyobb a gyerek lesz egyre személytelenebb a kommunikáció. A személyesebb kommunikáció leginkább az óvodapedagógusoknál jellemző, ami érthető, hiszen itt kevésbé vannak jelen a formalizált kapcsolati formák. Ugyanakkor a tanítók és a gyógypedagógusok esetén is jelen van a személyes kommunikáció, bár kisebb

mértékben. A legkevésbé személyes és interaktív kommunikáció a középiskolai tanároknál jellemző, a tanítóknál pedig a hagyományos formák is erőteljesen jelen vannak (lásd 10. ábra).

10. ábra

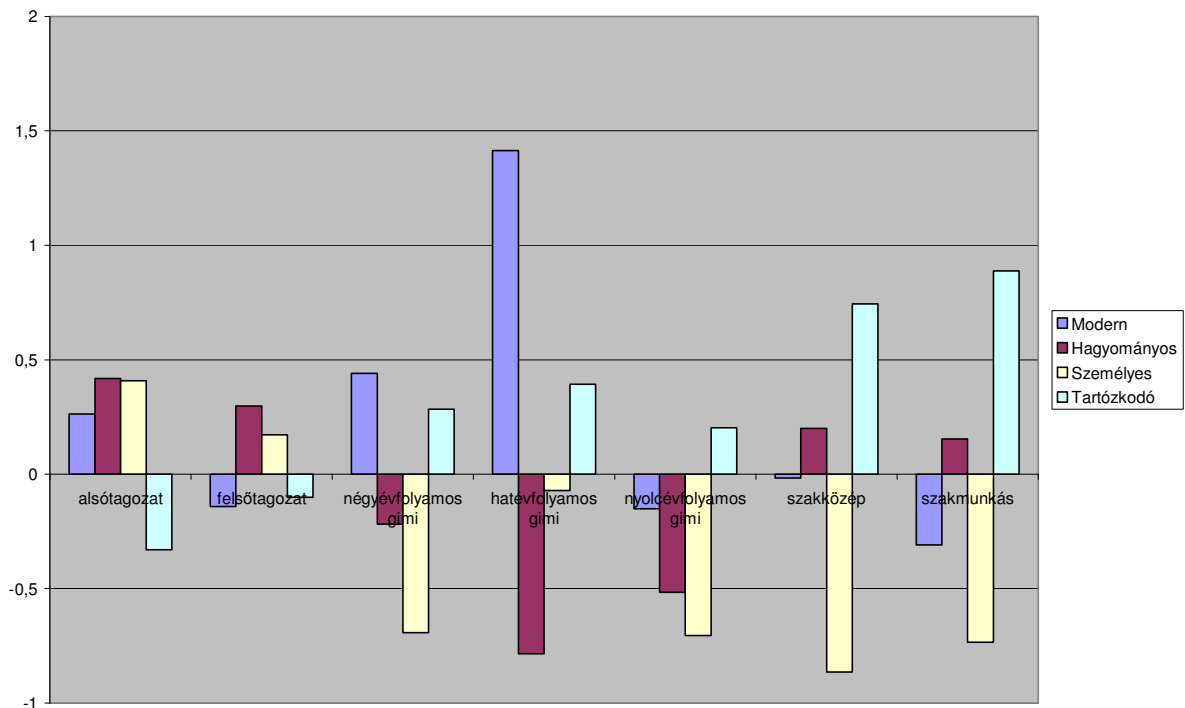
A kommunikációs nyelábok a pedagógus végzettsége szerint (pedagógusok, factorszór)

Az osztályfőnökök esetében dominálnak a hagyományos formák érthető módon, a szaktanárok esetében pedig inkább a személyes illetve modern kommunikációs formák. Érdekes módon nem különbözik a kommunikáció módja a pedagógus kora szerint, tehát nem jellemző, hogy a fiatalabbak használnák a modern kommunikációs eszközöket. Sőt, a fiatalabbak a személyes kommunikációt tekintve is elmaradnak az idősebb pedagógusok mögött. Ennek két magyarázata is lehet, az egyik, hogy a fiataloknak nincs még elég önbizalmuk, hogy a szülővel „face-to-face” kommunikáljanak. Másrészt lehetséges, hogy ahogy a TALIS és egyéb pedagógusvizsgálatok mutatják, Magyarországon perverz módon az idősebb pedagógusok modernebb felfogásúak a pedagógiai módszereket illetően, mint a fiatalabbak. Az adott osztály típusát tekintve az általános iskolában az osztályfőnök személyes vagy hagyományos kommunikációs formákat preferál, a gimnáziumokban a modern kommunikációs csatornák, eszközök vannak előtérben. A szakképző intézményekre jellemző leginkább, hogy még az osztályfőnök is leginkább az elektronikus naplón át kommunikál a szülővel (lásd 11. ábra). Ez jellemző egyébként a szakképző intézménybe járó szülők kommunikációs gyakorlatára is. Jól láthatóan a szakképzésben már inkább kerüli egymást szülő és tanár, és ez a törekvés meglehetősen kölcsönös.

11. ábra

A kommunikációs nyelábok az osztály típusa szerint (osztályfőnökök, factorszór)

A szülők kommunikációja a pedagógusok felé

A szülők esetén másképp csoportosulnak a kommunikációs szokások és kevésbé válnak el ilyen jellegesen, mint a pedagógusok esetében. Ennek nagyrészt az az oka, hogy általában jóval kevésbé kommunikálnak a pedagógusokkal, mint a pedagógusok a szülőkkel, miután ez utóbbiak számára ez munkaköri kötelesség is egyben. A szülők esetében is négy kommunikációnyalábot kaptunk, de ezek inkább aszerint válnak el, hogy mennyire gyakoriak, illetve hogy mennyire használják az internet adta lehetőségeket. Ezek alapján van egy olyan nyaláb, amely a sokféle, személyes találkozásra is lehetőséget adó kommunikációtípust tartalmazza, amelyek általában a leggyakoribbak a szülők körében. Ettől elválik az internetes levelezőlista, email és a szülők számára rendezett rendezvényen való részvétel. Az, hogy ez utóbbi személyes találkozásra lehetőséget adó kommunikációs forma is ebbe a nyalábba került azt jelzi, hogy itt a modern eszközök használata nem párosul azzal, hogy a kapcsolat személytelenné váljon. Érdekes módon a facebook alkalmazása kommunikációs célokra pregnánsan elkülönült és elsősorban az érettségizett szülők körében dívik, míg az internetes levelezőlista és email elsősorban a diplomás szülők körében közkedvelt. Az elektronikus napló használata külön nyalábba rendeződött és elsősorban a középfokon tanuló gyerekek szüleinek jellemző. Ez felveti azt is, hogy ez a forma, amely nagyon hasznos kiegészítő forma lehet a szülő-tanár kommunikációnak, gyakran meglehetősen jó lehetőség arra is, hogy a tanár és szülő elkerülje a személyes és interaktivitásra is lehetőséget adó kommunikációt (lásd 5. táblázat).

5. táblázat

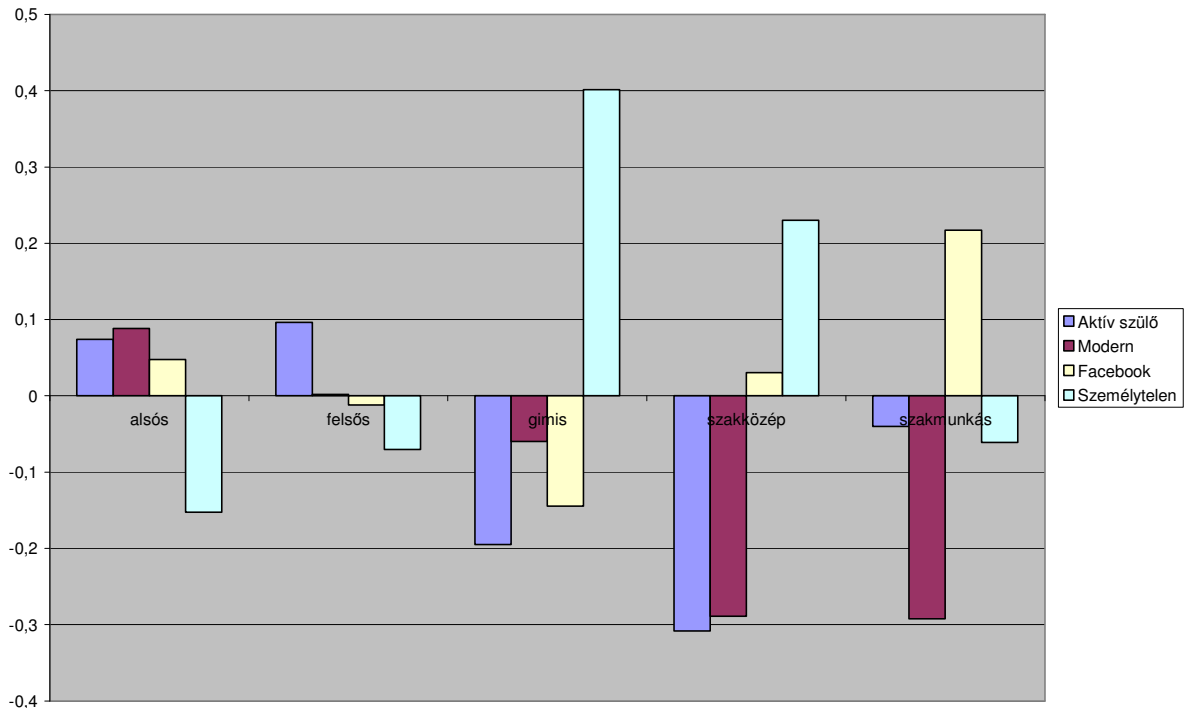
A kommunikációs formák csoportjai az iskolás gyermekek szülei körében (pedagógusok is, factorszór)

Kommunikációs forma gyakorisága alapján	Aktív	Modern	Facebook	Személytelen
Szülői értekezlet	0,68			
Fogadóóra	0,65	-0,13		0,26
Gyerekekkel, szülővel közös program	0,58	0,39		-0,22
Ellenőrző	0,53	0,13	0,12	
Mobiltelefon	0,5	0,26	0,1	
Internetes levelezőlista		0,77		0,16
Email	0,11	0,65		0,43
Szülők számára rendezvény	0,2	0,63		-0,36
Zárt facebook			0,84	
Kapcsolattartás facebookon	0,14		0,84	
Elektronikus napló		0,11		0,81

Minél nagyobb a gyerek, annál kevésbé aktív a szülő a pedagógussal való kommunikációban. Érdekes módon a modernebb formák is az általános iskolában jellemzők. A középfokra elszemélytelenedik a szülő és pedagógus kapcsolata (lásd 12. ábra). Gondolhatnánk, hogy ez egy normális folyamat, hiszen a gyerek egyre nagyobb és egyre inkább ő az, akivel a felnőttek tárgyalnak, nem a feje felett történik a dolog. Hogy ez a magyarázat nem teljesen állja meg a helyét, azt jól illusztrálja, hogy a kor előrehaladtával fokozatosan romlik a pedagógussal való kapcsolat megítélése. A szülők a pedagógussal való kapcsolatukat az óvoda esetén még 4,53, általános iskola esetén 4,14, de a középfok esetén már csak 3,68 pontra osztályozták egy ötös skálán. Így hát a szülő-pedagógus kommunikáció elhalványulása mögött az is áll, hogy egyre kevésbé motiváltak a felnőttek a kommunikációra, párhuzamosan azzal, ahogy a gyerek is elveszti a motivációját az iskolarendszerben, ahogy ezt a nemzetközi mérések, pl. a TIMMS mutatja.

12. ábra

A kommunikációs nyelábok az iskola típusa szerint (iskolásgyermekek szülei, faktorszór)

Habár a szülők alapvetően elégedettek a pedagógusokkal való kommunikációjukkal, vagy legalábbis nem akarnak aktívabbak lenni ezen a téren. Arra a kérdésre, hogy milyen formában venne részt még a szülő-pedagógus kommunikációban, 15 százalék adott értékelhető választ. A válaszadók elsöprő többsége, 60% közös programokat szervezne, 17% szeretne nagyobb beleszólást az iskola ügyeibe, 10% szülőtréningeken venne részt vagy az iskolai tereket csinosítaná. Ez utóbbi arány az egész mintának csupán egy százaléka! Arra, hogy milyen lehetőséget látnak a kommunikáció javítására, a válaszadók 16 százaléka válaszolt. A válaszolók majdnem fele több személyes kommunikációval javítana helyzetet, 18 százalék említette a közös programok szervezését itt is. 12 százalék az on-line lehetőségek jobb kihasználásában lát lehetőséget és öt százalék strukturális feltételeket említett, mint például a pedagógusok fizetésemelése. Majdnem egyötödük említette a szemléletváltást, de jellemző módon a pedagógusok a szülők attitűdjén, a szülők pedig a pedagógusok attitűdjén változtatna. Csak egy válaszoló volt, aki mindkét fél fele támasztana ilyen igényt!

4. Tipikus iskolai problémák és megoldásuk

Úgy tűnik a kutatás eredményeiből, hogy mégiscsak szükség lenne több és hatékonyabb kommunikációra, mivel az iskolai problémák terén úgy tűnik a felnőtteknek gyakran nem sikerül megnyugtató megoldást találniuk. Hét olyan esetet vázoltunk fel a kérdőívben, amelyek valódi eseteken alapszanak (lásd 6. táblázat). Egyaránt előfordul általános iskolás, illetve középiskolás, fiú vagy lány. A problémák egy része motivációval kapcsolatos, egy másik részük a pedagógus viselkedésével, a harmadik típus pedig valamilyen iskolán belüli erőszakkal, zaklatással. A válaszokat úgy fogalmaztuk meg, hogy hasonló típusúak, így összehasonlíthatók legyenek. A válaszok egy része az iskolán belül keresi a megoldást, másik részük az iskolán kívül. Van ahol a gyerekkel kommunikál a szülő, van, ahol a felnőttekkel (tanár, szülők vagy szakember). Az egyik véglet, amikor nem csinál semmit a felnőtt, a másik véglet pedig, amikor a probléma megoldását abban látja, hogy elviszi az iskolából a gyereket.

6. táblázat

Tipikus iskolai problémák

ÁLTALÁNOS ISKOLA	KÖZÉPISKOLA
<p>1. eset: elsős kisfiú, motivációs probléma</p> <p>A kisfiam szeptemberben kezdte az első osztályt. Naponta megkérdezem tőle: „Hogy érzed magad, mi történt ma?” Egy ideig tetszettek a válaszai: „Nagyon jó! És képzeld, mámi...” és mesélt, mesélt mindenféléről. Egy ideje már nem szereti, ha az iskoláról kérdezem. Válaszainak tartalma is beszűkült: „Ennyi pirosom van, de kaptam feketét is...” vagy: „Sajnos a magatartásom csak változó lett.” Úgy látom, egyre kevésbé szereti az iskolát, pedig még alig három hónap telt el. Mit tehetek, hogy ne veszítse el teljesen a kedvét?</p>	<p>5. eset: kilencedikes fiú, erőszakos osztálytárs</p> <p>A fiam most kezdte a középiskolát. Csendes, udvarias, érzékeny gyerek. Van egy osztálytársa, aki rendszeresen zavarja az órát, majd szünetben rámutat valamelyik társára, akit aztán az egyik társa meggyomroz, arcul üt, leköp. Tegnap az én fiam volt soron. Állítólag az iskolában semmit sem tudnak tenni.</p>
<p>2. eset: harmadikos kislány, a pedagógus nem veszi észre</p> <p>Rettentően idegesítenek azok a túlbuzgó anyukák, akik egész nap bent sündörögnek az iskolában, keresik a tanító néni kegyeit. Nyilván eltartja őket a férjük, nem kell dolgozniuk. Nem véletlen, hogy az ő gyerekeik lesznek a kis kedvencek, ők nyerik meg a szavaló- meg a jelmezversenyt, kapják az ajándékkönyvet, meg a csupa ötös bizonyítványt. A szülői értekezletek is a legrosszabb időpontban vannak, a férjem késő estig dolgozik, nekem a két kisebbért kell mennem az óvodába. Múltkor bementem a fogadóórára, a tanító néni, aki már a harmadik éve tanítja a kislányomat, azt sem tudta, hogy ki vagyok. A gyerekem nagyon szorgalmas, nincs vele probléma, de az iskolában észre sem veszik, hogy ott van.</p>	<p>6. eset: 17 éves lány, a tanárnő megalázza</p> <p>17 éves lányom elküldött e-mailben egy házi feladatot a tanárnak, de nem vettük észre, hogy nem ment át. Szólt a lányom, le is fényképezte az oldalt, hogy kétszer is elküldte. Ezt a tanárnő nem fogadta el, és az egész osztály előtt hazugnak, becstelennek nevezte, olyan rendkívüli módon megalázta, hogy orvoshoz kellett vinnem.</p>
<p>3. eset: ötödikes kisfiú, unja magát</p> <p>Bence most 10 éves, ötödik osztályba jár. Egy hónapja behívtak az iskolába azzal a problémával, hogy az én gyerekem miatt</p>	<p>7. eset: 15 éves lány, a fiúk zaklatják</p> <p>A 15 éves lányomnak hetek óta nem lehet a szavát venni. Sápadt, nem eszik, nem alszik, időnként sírógörcsöt kap. Nagy nehezen</p>

<p>nem lehet tanítani, mert még el sem hangzik teljesen a kérdés, ő már vágja rá a választ, a többiek még le sem írták a matekpéldát, ő már hangosan bemondja az eredményt, mindenről van önálló véleménye, amit sohasem rejt véka alá. Szóljak már neki, hogy engedje a többieket is érvényesülni. Beszéltem Bence fejével, úgy látszott, megértette. A legközelebb szülői értekezleten ezekkel a szavakkal fordult hozzám az osztályfőnök: Bence látványosan unja az órákat, ásítózik, kibámul az ablakon, egyáltalán nem figyel. Most én ezzel mit kezdhetek?</p>	<p>tudtam csak kiszedni belőle, hogy néhány fiú osztálytársa gúnyolja, hájpacninak nevezi, mindenért beleköt. Az utóbbi időben az interneten is folyamatosan zaklatják. A gyerek egyáltalán nem kövér, de kamaszodik, nőiesedik, alakul. A helyzet egyre keményebb, újabban egyáltalán nem akar bemenni az iskolába. Mit lehet csinálni ilyenkor?</p>
<p>4. eset: nyolcadik osztály, magyartanár azt tanít, amit ő tart jónak</p> <p>Nyolcadik osztályban a magyartanár azzal zárta rövidre a szülőkkel folytatott beszélgetést, hogy az ő joga és felelőssége eldönteni, mit és hogyan tanít. A szülőnek ebbe nincs beleszólása, ha nem tetszik, vigye másik iskolába a gyereket</p>	

A megoldásokat tekintve pedagógus és szülő is leggyakrabban az iskolán belül keresné a válaszokat a problémára és beszélne a pedagógussal és a gyerekekkel egyaránt. Ezentúl viszont jól érzékelhetően a pedagógusok inkább a szakmával egyeztetne, pedagógussal vagy szakemberek, míg a szülők inkább fordulnak a többi szülőhöz segítségért. Így a pedagógus szülőként is inkább pedagógusként viselkedik gyermeke iskolájában és előbb fordulna kollégához, mint a laikus szülőtárhoz (lásd 7. táblázat). A teljesen passzív megoldást nagyon kevesen választják, tehát valamit tennének abban az esetben, ha a gyerek áll a probléma középpontjában. Amennyiben viszont a pedagógussal van gond, a szülők már jóval inkább defenzívebbek, talán nem függetlenül attól, hogy ezekben az esetekben kevésbé remélnék megoldást. A szülők ez esetben inkább fordulnak az igazgatóhoz, míg a pedagógusok esetében ez kevésbé jellemző (lásd a 4. esetet).

7. táblázat

Preferált megoldások általános iskolában az esettől függően. említések százaléka

Általános iskola	1. Elsős fiam kezdetben lelkes volt, de már nem szereti az iskolát, mit tehetek, hogy ne veszítse el a kedvét?		2. A gyereket észre sem veszik, mert nincs időm, hogy buzogjak az iskolában, mint egyesek.	3. Ötödikes fiam látványosan unja az órákat, mit csináljak?	4. A nyolcadikos gyerekem tanára ötletszerűen tanít, szerinte ebbe nincs a szülőnek beleszólása, de én aggódom.	
Megoldások	Szülő	Ped.	Szülő	Ped.	Szülő	Ped.

Megbeszelné a pedagógussal	84	91	76	85	87	87	46
Megkérdezné a gyereket.	84	84	74	71	74	75	53
Megbeszelné a többi szülővel.	45	38	15	11	17	13	45
Ösztönözné gyermekét valamilyen irányba.	22	19	36	32	30	28	24
Szakemberhez fordulna.	8	6	2	2	6	5	14
Semmit se tenne.	4	2	5	4	5	3	18
Elvinné másik iskolába.	1	2	2	1	2	8	1
Az igazgatóhoz fordulna.	1	1	3	2	3	2	24

Megjegyzés: S: inkább pedagógus, Z: inkább szülő választja

Általában a szülők inkább ösztönöznék gyermeküket arra, hogy megoldja maga a problémát, mint a pedagógusok. A középfok esetében, ahol a problémák általában súlyosabbak, jóval nagyobb arányban fordulnának a szülők és pedagógusok egyaránt az igazgatóhoz, bár az utóbbiak itt is jóval kisebb arányban (lásd 8. táblázat). A pedagógusok akkor vinnék el a gyereket az iskolából, ha látványosan unatkozik (lásd 3. eset), a szülők viszont akkor, ha a gyereket zaklatják sz iskolában (lásd 7. eset).

8. táblázat

Preferált megoldások a középiskolában az esettől függően, említések százaléka

Középiskola	5. A fiam most kezdte a középiskolát. Az egyik osztálytárs rendszeresen zavarja az órákat, tegnap a fiamat gyomrozta meg, az iskola nem tud tenni semmit.		6. A 17 éves lányomat alaptalanul lehazugozta a tanár az osztály előtt, orvoshoz kellett vinnem.		7. 15 éves lányomat lehájpacnizzák a fiú interneten is zaklat, akar az iskolába be	
Megoldások	Szülő	Pedagógus	Szülő	Pedagógus	Szülő	Pe
Megbeszelné a pedagógussal	85	90	87	90	72	
Megkérdezné a gyereket.	58	65	65	69	82	
Megbeszelné a többi szülővel.	62	58	17	10	40	
Ösztönözné gyermekét valamilyen irányba.	25	15	28	41	36	
Szakemberhez fordulna.	14	19	7	3	32	
Semmit se tenne.	1	0	0	0	1	
Elvinné másik iskolába.	6	5	6	4	9	
Az igazgatóhoz fordulna.	48	37	42	22	12	

Megjegyzés: S: inkább pedagógus, Z: inkább szülő választja

Amikor a problémák előfordulásáról kérdeztük a szülőket és pedagógusokat, igen nagy arányban talákoztak szinte mindegyik problémával. Természetesen minél nagyobb gyerekről van szó, annál kisebb arányt találtunk, de ez részben annak is betudható, hogy a mintában többségben voltak az általános iskolás gyerekek szülei. A leggyakrabban a motivációs problémákkal talákoztak, szinte mindenki találkozott azzal az esettel, hogy egy gyerek már nem szereti az iskolát! A válaszadók fele találkozott unatkozó gyerekekkel és több mint egyharmad látott zavaró erőszakos osztálytárssal, harmaduk találkozott ötletszerűen tanító

tanárral és zaklatással az iskolában. Legkisebb arányban a tanulót meghazudtoló tanárral találkoztak a válaszadók. Viszonylag nagy arányban jelezték a válaszadók, hogy a saját gyereküknél tapasztalták ezeket a problémákat, leginkább a motivációs problémákkal találkoztak otthon is. A megnyugtató megoldások aránya leginkább a motivációs problémáknál jöttek létre, a válaszadók több mint fele válaszolta ezt. Ugyanakkor még itt is mintegy egyharmad jelezte, hogy a megoldás nem volt megnyugtató. A többi probléma esetén viszont jóval 50 százalék alatt van a megnyugtató megoldást észlelők aránya. A zaklatások esetén (5. és 7. eset) a nem megnyugtató megoldásokat jelzők voltak a legnagyobb arányban (42-45%), ott ahol viszont a pedagógussal volt valamilyen probléma (2., 4. és 6. esetek), ott egynegyed-egyharmad arányban jelezték, hogy a probléma nem oldódott meg (lásd 9. táblázat). Ez arra utal, hogy míg a kisebb gyerekek motivációs problémáit valamennyire tudják a felek egymás fele kommunikálni és megoldani, addig az iskolai erőszak esetén megoldás ugyan születik, de nem megnyugtató módon, míg a pedagógussal való probléma, miután valószínűleg ez a kommunikáció szintjére sem jut el, nem oldódik meg.

9. táblázat

A tipikus iskolai problémák előfordulása és megoldási arányuk

	Találkozott vele	Vele történt	Ha találkozott vele, akkor mi történt		
			Megnyugtató megoldás	Nem megnyugtató megoldás	Nem me...
1. eset (nem szereti már az iskolát)	98	65	57	31	
3. eset (unja az órákat)	49	49	51	29	
2. eset (észre se veszik)	43	12	35	35	
5. eset (van egy zavaró osztálytárs)	36	35	33	42	
4. eset (a tanár ötletszerűen tanít)	31	31	42	32	
7. eset (hájpacninak gúnyolják)	29	29	41	45	
6. eset (meghazudtolta a tanár)	13	13	31	38	

Ennek tükrében elmondható, hogy valószínűleg a pedagógus-szülő kommunikáció minősége sem kielégítő, az elsősorban az információközlésre vagy programokra szorítkozik, de a valódi konfliktusok kezelésére nem alakultak ki a megfelelő kommunikációs csatornák és megoldások. Ugyanakkor látva, hogy maguk a szülők is inkább passzívak és nem tennének többet, azt mutatja, hogy ezen a téren még sok a tennivalója mindkét félnek. Az újszerű szülő-támogatási formák egyáltalán nem tekinthetők elterjedtnek a magyar iskolákban. Különösen a középiskolák azok, amelyek kifejezetten szegényesek ezen a téren. Habár az általános iskolákban a válaszolók egyötöde érzel valamilyen iskolaszintű vagy szmk-n kívüli szülőszervezetet, ugyanakkor a szülők bevonása a döntésekbe jóval ritkább és szülőtréning vagy szülőklub szinte nem is létezik (lásd 10. táblázat).

10. táblázat

A különböző nem tipikus szülő-támogató formák előfordulása az iskolákban, igent válaszolók százalékában, N=1469)

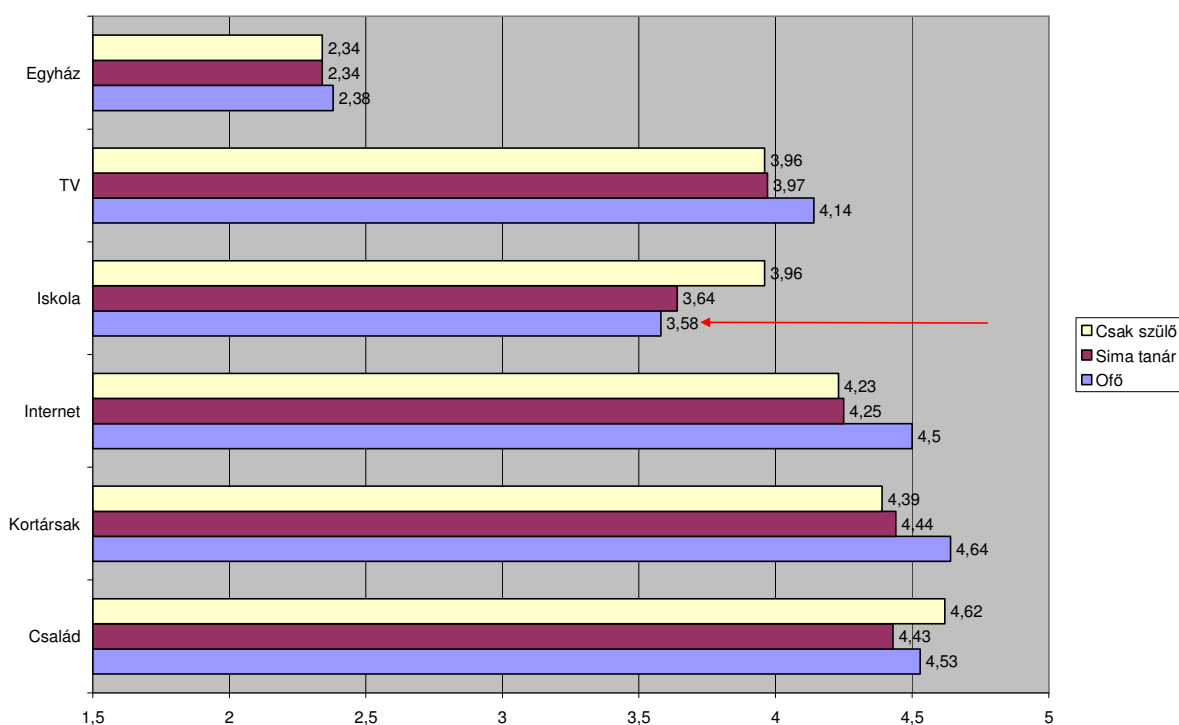
Van-e az iskolában...	Ált.isk	Középis
Tréning szülők számára	3	1
Szülőklub	3	1
Iskolaszintű szülőszervezet	22	11
Szülőszervezet szmkán kívül	20	7
Szülők bevonása pedagógiai iskolai döntésbe	10	5

5. Az új kommunikációs eszközökkel szembeni attitűdök, vélemények

A fiatalokra legkisebb hatással az egyház van a válaszadók szerint. Ugyanakkor a második legkisebb hatása a pedagógusok szerint a fiatalokra magának az iskolának van (lásd 13. ábra). Miután jóval inkább leértékelik saját szerepüket, mint a szülők, utalhat egyrészt önbizalomhiányra, másrészt a saját munkájukkal kapcsolatos kiegészésre. Az osztályfőnökök szinte minden tényezőnek nagyobb hatást tulajdonítanak, mint a szaktanárok vagy szülők. Ugyanakkor mindenki a családot tartja az egyik legfontosabb tényezőnek a fiatalok értékvilágának kialakulása szempontjából. Az osztályfőnökök a legerőteljesebb hatást a kortársaknak tulajdonítják. Szembeállítva ezt azzal, mekkora hatást tulajdonítanak saját maguknak, leginkább az eszköztelenségükről tanúskodik.

13. ábra

Különböző tényezők hatása a fiatalokra a szülők és pedagógusok szerint, ötös skálán

Az új infokommunikációs eszközökkel szemben a pedagógusok kevesebb előítélettel rendelkeznek, mint a szülők. Nagyobb arányban gondolják a világhálót lehetőségnek és gondolják, hogy a mobiltelefon hasznos a tanulásban, mint a szülők. A szülők majdnem egyötöde szerint az internet terjedése megnehezíti az oktatást és 84 százalékuk szerint a mobiltelefon nem oktatási segédeszköz (lásd 11. táblázat). Ugyanígy nagyobb arányban tartják veszélyesnek tartják, ha a tanár facebookon lép kapcsolatba a diákkal, mint a pedagógusok. Ez a fajta konzervativizmusuk párosul az energiatakarékosággal. Inkább gondolják, mint a tanárok, hogy az elektronikus kommunikáció sok időt megtakarít, míg a

pedagógusok nagyobb arányban voksolnak a személyes találkozás mellett. Meglepő módon a pedagógusok azok, akik nagyobb arányban válaszolták azt, hogy a tanárnak mindig elérhetőnek kell lenni a munkaidejében, míg a szülők inkább azt gondolják, hogy a szülő csak a legszükségesebb esetben lépjen személyes érintkezésbe a pedagógussal, elég erre a szülői értekezlet és a fogadóóra. Igencsak furcsa, hogy a felnőttek kisebb aránya gondolja azt, hogy a szülőnek nem szabad a gyerek tudta nélkül követni facebookon az életét. Ez alapján úgy tűnik, hogy a szülők azok, akik spórolnának a valódi kommunikáción, nincs ellenükre a gyerek után kémkedni, viszont nem igénylik a személyes találkozót a pedagógussal, az új infokommunikációs eszközökben nem látja a motiváció felkeltésének eszközét, pusztán azt, hogy ezzel is időt takarít meg és nem kell mélyebben kommunikálnia a pedagógussal, és féltő, a gyerekkel sem. Ennek tükrében különösen fontos lenne, hogy a szülők speciális kommunikációs tréningben részesüljenek, de jól látható, hogy erre különösebb igényük sincs, mint ahogy nincs ezen a téren nagy kínálat sem a piacon. Európa sok országában felismerve ezt a problémát, maga a kormányzat az, amelyik támogatja a szülőtréningeket és egyéb civil szülői szervezeteket.

11. táblázat

Az új infokommunikációs formákkal kapcsolatos vélemények, Inkább igent válaszolók aránya

	Ofó	Tanár	Szülő
A világháló lehetőség.	84	85	80
Internet elterjedése megnehezíti az oktatást.	14	10	18
Közösségi oldal felületessé tesz.	84	82	83
Közösségi oldal mélyíti a társas kapcsolatokat	14	13	14
Veszélyes, ha a tanár a facebookon át lép kapcsolatba a diákkal.	38	39	43
A tanár pontosabb képet kap a facebookon a diákok világáról.	60	54	53
A szülőnek jelen kell lenni a facebookon, hogy figyelhesse a gyereke érdeklődését.	59	57	63
A szülőnek nem szabad a gyerek tudta nélkül követni facebookon az életét.	36	37	34
A mobiltelefon nem oktatási segédeszköz.	75	77	84
A mobiltelefon hasznos segítő a tanulásban.	24	19	13
Sok időt megtakarít az elektronikus kommunikáció.	35	34	43
Az elektronikus kommunikáció nem helyettesíti a személyes találkozást.	64	61	54
A szülőknél aktívabban kell részt venni az iskola életében.	82	78	76
Van a szülőnek elég gondja, nem szabad az iskola feladatával is terhelni.	15	16	20
A tanárnak mindig elérhetőnek kell lenni a munkaidejében.	62	52	43
A szülő csak a legszükségesebb esetben lépjen személyes érintkezésbe, erre elég a szülői értekezlet és a fogadóóra.	31	40	53

6. Összegzés

- A szülők és pedagógusok közötti kommunikáció a középfokra elszemélytelenedik és elfogy, ezzel együtt a kapcsolat megítélése is rosszabb lesz.

- A hagyományos formák (szülői, fogadóóra, ellenőrző) a leggyakrabban érintkezési formák, megítélésük is a legmagasabb. Ugyanakkor a szülőknek 40%-a a szülői értekezleten kívül nem igazán lép kommunikációba a pedagógussal.
- A szülők inkább pártolják a modernebb kommunikációs formákat (internetes levelezőlista, email), de gyakran időmegtakarítás céljából. Ugyanakkor ezek tanulásban való hasznosítását illetően konzervatívabb nézeteket vallanak a pedagógusoknál.
- A legnagyobb hasznosságot mind a pedagógusok és a szülők a személyes kommunikációnak tulajdonítanak. Így a fogadóóra és a szülőkkel és gyermekekkel szervezett programok a legnépszerűbbek és ezen a téren látnának szívesen előrelépést a szülők.
- Szinte mindenki találkozott azzal a problémával, hogy a gyerek nem szeret iskolába járni! A motivációs problémáknak több mint a fele megoldódott, de az agresszív gyerek, vagy a tanárral kapcsolatos problémák esetén az esetek zöme nem vagy nem megnyugtató módon oldódott meg.
- A pedagógusok önbizalmát tekintve árulkodó, hogy az iskola hatását a gyerekek értékvilágára az utolsó előtti helyre helyezik, míg a legnagyobb hatást a kortársaknak tulajdonítanak.
- A pedagógusok nyitottabbnak tűnnek a több kommunikációra mint a szülők, a szülőknek ehhez se kedve, se ideje nincs. A kommunikációs formákat tekintve hiányoznak a kreatív, innovatív formák. Szinte nem létező forma a szülőtréning és szülőklub.

7. Függelék

Kedves Szülők, kedves Pedagógusok!

A [Kölöknet](#) szülői és az [OFOE](#) pedagógusi portálok egyik legfőbb törekvése, hogy a szülők és a pedagógusok közötti kapcsolat a lehető legjobb legyen. Ez valamennyiünk, de első sorban gyerekeink, illetve tanítványaink alapvető érdeke. A jó kapcsolat kialakításához elengedhetetlen, hogy a fiatalokért felelős felnőttek végre szót értsenek egymással.

Közös kérdőívünkben, amelyet általános- és középiskolás gyerekek szüleinek és pedagógusainak készítetünk, **a szülők és pedagógusok közötti kommunikáció jellegzetességeit szeretnénk feltárni.** A vizsgálat eredményeiről tájékoztatjuk majd Önöket, és előre köszönjük, ha észrevételeikkel, javaslataikkal, kritikai megjegyzéseikkel segítenek teljesebbé, árnyaltabbá tenni a kialakuló helyzetképet. Reméljük, hogy ezzel el tudunk indítani egy a szülők és pedagógusok kapcsolatát pozitív irányba befolyásoló együttműködést.

Kérjük, hogy töltsék ki a következő kérdőívet, és ha tudják, terjesszék is ezt a saját közvetlen környezetükben.

Közreműködésüket előre is köszöni

Kölöknet és OFOE

1. Van gyermeke?

Van

Nincs – ugrás 4-re

2. Hány gyermeket nevel összesen? ..... **(ITT A NEVELT GYERMEK IS SZÁMÍT)**

3. Az Ön által nevelt gyerekek közül

Van olyan, aki (nemcsak ikszel, de írja be a számot is max. 5)	Ha igen, fiú vagy lány	Ha több van, akkor ebből hány a lány?
3.1. még nem óvodás		
3.2. óvodás		
3.3. általános iskolás alsó tagozatos		
3.4. általános iskolás felső tagozatos		
3.5. gimnazista		
3.6. szakközépiskolás		
3.7. szakiskolás		
3.8. felsőoktatásban tanul		
3.9. már nem tanul		
3.10. egyéb: ..... (pl. sérült)		

4. Van Önnek pedagógus végzettsége?

Van

Nincs – ugrás 9-re

5. Milyen pedagógusvégzettsége van?

Óvodapedagógus
Tanító
Általános iskolai tanár
Középiskolai tanár

6. Pedagógusként is dolgozik jelenleg?

Igen

Nem – ugrás 9-re

Azok töltik ki a 7-8-t, akik jelenleg pedagógusként dolgoznak

7. Ön mint pedagógus, hogyan tartja a kapcsolatot a szülőkkel?(Először feljön a lista, ahol bejelöli, hogy hogyan tartja a kapcsolatot és utána kérdezzük rá igen válasz esetén a gyakoriságra)

A kapcsolattartás formája	Igen/Nem	Ha igen, milyen gyakran?				
		Hetente	Havonta	Negyedévente	Félévente	Évente
7.1. Szülői értekezlet						
7.2. Fogadóóra						
7.3. Családlátogatás						
7.4. Szülők számára szervezett rendezvény (klub, szülői est, szülők iskolája stb.)						
7.5. Gyerekekkel és szülőkkel közös iskolai program (kirándulás, színházlátogatás, sportrendezvény stb.)						
7.6. Mobiltelefon						
7.7. Internetes levelezőlista						
7.8. Kapcsolattartás Facebookon						
7.9. Zárt Facebook csoport						
7.10. Elektronikus napló						
7.11. Vezetékes telefon						
7.12. Postai úton						
7.13. Ellenőrző, üzenő						
7.14. Egyéb, mégpedig:						

Csak pedagógusoktól!

8. Pedagógusként mit tapasztal, az Önök iskolájában kihez fordulnak leginkább a szülők? Többet is választhat!

- 8.1. osztályfőnök
- 8.2. gyermek- és ifjúságvédelmi felelős
- 8.3. az iskola egyik pedagógusa
- 8.4. igazgató/nő
- 8.5. másik szülő
- 8.6. az osztály szülői munkaközössége
- 8.7. egyéb: .....
- 8.8. nincs kihez fordulni

Azok töltik ki a 9-10-t, akiknek van iskoláskorú (tehát óvodás vagy felnőtt gyermek nem érdekes) gyermekük. Akkor is, ha pedagógus. Ha pedagógus, de nincs gyereke, akkor ugrás a 11-re.

9. Ön szülőként hogyan és milyen rendszeresen tartja a kapcsolatot gyermeke pedagógusaival?

A kapcsolattartás formája	Igen/Nem	Ha igen, milyen gyakran?				
		Hetente	Havonta	Negyedévente	Félévente	Évente
9.1. Szülői értekezlet						
9.2. Fogadóóra						
9.3. Családlátogatás						
9.4. Szülők számára szervezett rendezvény (klub, szülői est, szülők iskolája stb.)						
9.5. Gyerekekkel és szülőkkel közös iskolai program (kirándulás, színházlátogatás, sportrendezvény stb.)						
9.6. Mobiltelefon						
9.7. Internetes levelezőlista						

9.8. Kapcsolattartás Facebookon						
9.9. Zárt Facebook csoport						
9.10. Elektronikus napló						
9.11. Vezetékes telefon						
9.12. Postai úton						
9.13. Ellenőrző, üzenő						
9.15. Egyéb, mégpedig:						

10. Probléma esetén, mint szülő kihez fordul?

10.1. osztályfőnök

10.2. gyermek- és ifjúságvédelmi felelős

10.3. az iskola egyik pedagógusa

10.4. igazgató/nő

10.5. másik szülő

10.6. az osztály szülői munkaközössége

10.7. egyéb: .....

10.8. nincs kihez fordulni

Mindenkitől

11. Mennyire tartja hasznosnak ezeket a formákat?(osztályozzon ahogy az iskolában, 1- egyáltalán nem hasznos, 5- nagyon hasznos)

A kapcsolattartás formája	
11.1. Szülői értekezlet	
11.2. Fogadóóra	
11.3. Családlátogatás	
11.4. Szülők számára	

szervezett rendezvény (klub, szülői est, szülők iskolája stb.)	
11.5. Gyerekekkel és szülőkkel közös osztály vagy iskolai program (kirándulás, klubdélután, színházlátogatás, sportrendezvény stb.)	
11.6. Kapcsolattartás mobiltelefonnal	
11.7. Internetes levelezőlista	
11.8. Facebook	
11.9. Zárt Facebook csoport	
11.10. Elektronikus napló	
11.11. Ellenőrző, üzenő	
11.12. Vezetékes telefon	
11.13. Postai út	
11.15. Egyéb, mégpedig	

Az alábbiakban néhány megtörtént esetet olvashatnak, amelyeket szülők meséltek el. Ön mit tenne az érintett szülő helyében? Több válasz is lehetséges!

12.

A kisfiam szeptemberben kezdte az első osztályt. Naponta megkérdezem tőle: „Hogy érzed magad, mi történt ma?” Egy ideig tetszettek a válaszai: „Nagyon jó! És képzeld, mami...” és mesélt, mesélt mindenféléről. Egy ideje már nem szereti, ha az iskoláról kérdezem. Válaszainak tartalma is beszűkült: „Ennyi pirosom van, de kaptam feketét is...” vagy: „Sajnos a magatartásom csak változó lett.” Úgy látom, egyre kevésbé szereti az iskolát, pedig még alig három hónap telt el. Mit tehetek, hogy ne veszítse el teljesen a kedvét?

Ön mit tenne a szülő helyében?

1. Semmit se tenne, kivárná, ameddig a kislány hozzászokik az iskola rendjéhez.
2. Naponta ellenőrizné a gyereke, hogy elvégezte-e a feladatait.
3. Megbeszelné a problémát a tanítóval és tanácsot kérne tőle.
4. Az igazgatóhoz fordulna.
5. Szakemberhez (pszichológus, stb.) fordulna.
6. Megbeszelné a többi szülővel a tapasztalait.
7. Megkérdezné a kislányt, hogy kiderítse, valójában mi a problémája.
8. Elvinné az iskolából a fiát egy másik iskolába.
9. Egyéb megoldás, mégpedig...

12/a Ön találkozott hasonló esettel? Igen - nem

12/b Önnel vagy mással történt ez meg? Vele – mással

12/c Megoldódott a konfliktus? Igen, megnyugtató módon – Igen, de nem igazán megnyugtató módon – Nem

13.

Rettentően idegesítenek azok a túlbuzgó anyukák, akik egész nap bent sündörögnek az iskolában, keresik a tanító néni kegyeit. Nyilván eltartja őket a férjük, nem kell dolgozniuk. Nem véletlen, hogy az ő gyerekeik lesznek a kis kedvencek, ők nyerik meg a szavaló- meg a jelmezversenyt, kapják az ajándékkönyvet, meg a csupa ötös bizonyítványt. A szülői értekezletek is a legrosszabb időpontban vannak, a férjem késő estig dolgozik, nekem a két kisebbért kell mennem az óvodába. Múltkor bementem a fogadóórára, a tanító néni, aki már a harmadik éve tanítja a kislányomat, azt sem tudta, hogy ki vagyok. A gyerekem nagyon szorgalmas, nincs vele probléma, de az iskolában észre sem veszik, hogy ott van.

Ön mit tenne a szülő helyében?

10. Semmit se tenne, majd megismeri a gyereket a tanító.
11. Arra buzdítaná a gyereket, hogy legyen aktívabb az órán.
12. Kérne időpontot a tanítótól, és elmondaná neki őszintén a problémáit.
13. Az igazgatóhoz fordulna.
14. Szakemberhez fordulna.
15. Megbeszelné a többi szülővel a problémát.
16. Megkérdezné a kislányát, hogy ő hogy érzi magát az iskolában,.
17. Átvinné a gyereket egy másik iskolába.
18. Egyéb megoldás, mégpedig...

13/a Ön találkozott hasonló esettel? Igen - nem

13/b Önnel vagy mással történt ez meg? Vele – mással

13/c Megoldódott a konfliktus? Igen, megnyugtató módon – Igen, de nem igazán megnyugtató módon - Nem

14.

Bence most 10 éves, ötödik osztályba jár. Egy hónapja behívtak az iskolába azzal a problémával, hogy az én gyerekem miatt nem lehet tanítani, mert még el sem hangzik teljesen a kérdés, ő már vágja rá a választ, a többiek még le sem írták a matekpéldát, ő már hangosan

bemondja az eredményt, mindenről van önálló véleménye, amit sohasem rejt véka alá. Szóljak már neki, hogy engedje a többieknek is érvényesülni. Beszéltem Bence fejével, úgy látszott, megértette. A legközelebb szülői értekezleten ezekkel a szavakkal fordult hozzám az osztályfőnök: Bence látványosan unja az órákat, ásítózik, kibámul az ablakon, egyáltalán nem figyel. Most én ezzel mit kezdek?

Ön mit tenné a Szülő helyében?

1. Nem tenné semmit, hanem örülne, hogy ilyen okos fia van.
2. Elküldené sportolni, hogy önfegyelmet tanuljon.
3. Megkérné a tanárokat, hogy adjanak a fiúnak külön feladatokat.
4. Az igazgatóhoz fordulna.
5. Pszichológushoz fordulna.
6. Megkérdezné néhány szülőt, ők hogy látják ezt a problémát.
7. Megkérdezné Bencét, hogy mi tetszik, és mi nem tetszik neki az iskolában.
8. Elvinné a gyereket egy másik iskolába.
9. Egyéb megoldás, mégpedig...

14/a Ön találkozott hasonló esettel? Igen – nem

14/b Önnel vagy mással történt ez meg? Vele – mással

14/c Megoldódott a konfliktus? Igen, megnyugtató módon – Igen, de nem igazán megnyugtató módon – Nem

15.

Nyolcadik osztályban a magyartanár azzal zárta rövidre a szülőkkel folytatott beszélgetést, hogy az ő joga és felelőssége eldönteni, mit és hogyan tanít. A szülőnek ebbe nincs beleszólása, ha nem tetszik, vigye másik iskolába a gyereket.

Ön mit tenné a szülő helyében?

1. Nem tenné semmit, megbízna a tanárban.
2. Arra buzdítaná a gyereket, hogy járjon a tanár kedvében
3. Megpróbálja meggyőzni a tanárt a szülőkkel való együttműködés fontosságáról.
4. A problémával az iskola igazgatójához fordulna.
5. Szakemberhez (pl. magyartanári munkaközösség vezető) fordulna.
6. Megpróbálná közös fellépésre buzdítani a többi szülőt..
7. Érdeklődne a gyerekénél, hogy ő hogyan látja a helyzetet.
8. Elvinné a gyereket más iskolába.
9. Egyéb megoldás, mégpedig

15/a Ön találkozott hasonló esettel? Igen - nem

15/b Önnel vagy mással történt ez meg? Vele – mással

15/c Megoldódott a konfliktus? Igen, megnyugtató módon – Igen, de nem igazán megnyugtató módon - Nem

16.

A fiam most kezdte a középiskolát. Csendes, udvarias, érzékeny gyerek. Van egy osztálytársa, aki rendszeresen zavarja az órát, majd szünetben rámutat valamelyik társára, akit aztán az egyik társa meggyomroz, arcul üt, leköp. Tegnap az én fiam volt soron. Állítólag az iskolában semmit sem tudnak tenni.

Ön mit tenne a szülő helyében?

1. Nem tenne semmit, majd kialakul a dolog.
2. Arra ösztönözné a fiát, hogy vágjon vissza ilyen helyzetekben.
3. Beszélne az osztályfőnökkel, és vele együtt keresne megoldást a problémára.
4. Az igazgatóhoz fordulna.
5. Szakemberhez (pszichológus, gyermekvédelmi felelős, stb.) fordulna..
6. A többi érintett szülővel közösen keresne megoldást.
7. Elbeszélgetne a fiával, hogy ő hogy érez, és szerinte mit kellene tenni.
8. Sürgősen elvinné a fiát az iskolából.
9. Egyéb megoldás, mégpedig....

16/a Ön találkozott hasonló esettel? Igen - nem

16/b Önnel vagy mással történt ez meg? Vele – mással

16/c Megoldódott a konfliktus? Igen, megnyugtató módon – Igen, de nem igazán megnyugtató módon - Nem

17.

17 éves lányom elküldött e-mailben egy házi feladatot a tanárnak, de nem vettük észre, hogy nem ment át. Szólt a lányom, le is fényképezte az oldalt, hogy kétszer is elküldte. Ezt a tanárnő nem fogadta el, és az egész osztály előtt hazugnak, becstelennek nevezte, olyan rendkívüli módon megalázta, hogy orvoshoz kellett vinnem.

Ön mit tenne a szülő helyében?

1. Nem csinálna semmit, hogy ne gerjesszen konfliktusokat.
2. Rávenné a lányát, hogy próbálja tisztázni a helyzetet a tanárával.
3. Beszélne a tanárral, és meghallgatná az ő variációját.
4. Szólna az igazgatónak, hogy vonja felelősségre a tanárt.
5. Szakemberhez (jogász, stb.) fordulna.
6. Megkérdezné a többi szülőt, hogy ők hogyan látják a dolgot
7. Elmesélné a lányával pontosan a történetet, és megbeszelné vele, hogy mit lehetne tenni.
8. Elvinné a lányát egy másik iskolába.
9. Egyéb megoldás, mégpedig.

17/a Ön találkozott hasonló esettel? Igen - nem

17/b Önnel vagy mással történt ez meg? Vele – mással

17/c Megoldódott a konfliktus? Igen, megnyugtató módon – Igen, de nem igazán megnyugtató módon - Nem

18.

A 15 éves lányomnak hetek óta nem lehet a szavát venni. Sápadt, nem eszik, nem alszik, időnként sírógörcsöt kap. Nagy nehezen tudtam csak kiszedni belőle, hogy néhány fiú osztálytársa gúnyolja, hájpacninak nevezi, mindenért beleköt. Az utóbbi időben az interneten is folyamatosan zaklatják. A gyerekek egyáltalán nem kövér, de kamaszodik, nőiesedik, alakul. A helyzet egyre keményebb, újabban egyáltalán nem akar bemenni az iskolába. Mit lehet csinálni ilyenkor?

Ön mit tenne a szülő helyében?

1. Nem foglalkozna a dologgal, ez ebben az életkorban természetes, majd kinövik a dolgot.
2. Arra buzdítaná a lányát, hogy ne hagyja magát, vágjon vissza.
3. Az osztályfőnöktől kérne segítséget.
4. Az igazgatóhoz fordulna.
5. Szakemberhez (pszichológus) fordulna.
6. Beszélne az osztálytársak szüleivel a problémáról.
7. Mindenek előtt megnyugtatón a lányát, és megbeszelné vele a további teendőket.
8. Elvinné a lányát másik iskolába.
9. Egyéb megoldás, mégpedig...

18/a Ön találkozott hasonló esettel? Igen - nem

18/b Önnel vagy mással történt ez meg? Vele – mással

18/c Megoldódott a konfliktus? Igen - Nem

20. Milyen mértékben hatnak a mai iskolások értékvilágának és viselkedésének alakulására a következő tényezők?

	Döntő hatást gyakorol	A többségre erősen hat	Nem tudom eldönteni	Hatása csekély	Egyáltalán nem hat
20.1. család					
20.2. iskola					
20.3. kortársak					
20.4. televízió					
20.5. egyház					
20.6. internet					
20.7. Egyéb, mégpedig					

A következőkben párokba rendezett állítások találhatók. Mindegyik párban jelölje meg azt a véleményt, amellyel egyetért!

21. a) Az internet elterjedése megnehezíti az iskolai oktatást, csökkenti az iskola által közvetített tudás presztízsét.

- b) A világháló soha nem látott lehetőségeket nyújt az iskolai oktatás számára.
22. a) A közösségi oldalak használatával felületesebbé válnak a társas kapcsolatok, elsorvadnak a szociális kompetenciák.
b) A közösségi oldalak révén bővülnek és mélyülnek a társas kapcsolatok javulnak a fiatalok szociális képességei..
23. a) Számos veszélye van annak, ha a tanárok kapcsolatba lépnek diákjaikkal a Facebookon,..
b) Amelyik tanár pontosabb képet akar kapni diákjai világáról, jelen kell lennie a Facebookon.
24. a) A szülőnek feltétlenül jelen kell lennie a Facebookon, hogy figyelemmel kísérhesse gyereke kapcsolatainak és érdeklődésének alakulását.
b) A szülőnek nem szabad a gyereke tudta és beleegyezése nélkül nyomon követnie a közösségi oldalon zajló életét.
25. a) A mobiltelefon nem oktatási segédeszköz, nincs helye az iskolában.
b) A mobiltelefon a tanítás-tanulás folyamatának hasznos segítője is lehet (pl. tanórákon gyors szemléltetési eszköz, stb.).
26. a) Sok időt lehet megtakarítani azzal, ha a szülők és a pedagógusok között elektronikus úton (elektronikus naplóval, sms-ben, e-mailben) folyik a kommunikáció
b) Az infokommunikációs eszközök nem helyettesíthetik a szülők és a pedagógusok közötti személyes találkozást.
27. a) A szülőknek aktívabban kellene részt venniük az iskola életében.
b.) A szülőknek elég gondjuk van, nem szabad még az iskola feladataival is terhelni őket.
28. a) A pedagógusnak mindig elérhetőnek kell lennie a szülő számára.
b.) A szülők csak a legszükségesebb esetben lépjen személyes érintkezésbe a a szülői értekezlet és a fogadó órán minden közös dolgot el lehet intézni.

29. Előfordul-e vagy működik-e az iskolában

29.1. Képzés/tréning a szülők számára

29.2. Szülőklub

29.3. Iskolai szintű szülői értekezlet

29.4. Szülői szervezetek (nem szmk vagy iskolaszék)

29.5. A szülők bevonása iskolai szintű pedagógiai döntések előkészítésébe (pedagógusok értékelése, pedagógiai program, pl.)

29.6. Szülői alapítvány

29.7. Egyéb eddig nem említett megoldás: .....

Ha VAN ÓVODÁS gyereke

30. Értékelje egy 5 fokú skálán, hogy szülőként milyen a kapcsolata az óvodapedagógusokkal (karikázza be a megfelelő számot, a nagyon rossz: 1, a kitűnő: 5)

1   2   3   4   5

Ha van általános és/vagy középiskolás gyereke

31. *Értékelje egy 5 fokú skálán, hogy szülőként milyen a kapcsolata általában a gyereke(i) pedagógusaival* (karikázza be a megfelelő számot, a nagyon rossz: 1, a kitűnő: 5)

1   2   3   4   5

32. Ön milyen formában venne részt még jobban az iskola életében? Vagy, milyen lehetőségeket látna még a jobb szülő-pedagógus kommunikációra? (nyitott kérdés)

Ha jelenleg pedagógusként dolgozik

33. Az utóbbi három évben volt-e osztálytanító vagy osztályfőnök?

IGEN

NEM – UGRÁS 34-RE

33.1. Ha IGEN a válasz

Általános iskola alsó tagozatán

Általános iskola felső tagozatán

Négyosztályos gimnáziumban

Hatosztályos gimnáziumban

Nyolcosztályos gimnáziumban

Szakközépiskolában

Szakiskolában

34. *Értékelje egy 5 fokú skálán, hogy pedagógusként általában milyen a kapcsolata a gyerekek szüleivel* (karikázza be a megfelelő számot, a nagyon rossz: 1, a kitűnő: 5)

1   2   3   4   5

SZEMÉLYES INFORMÁCIÓK

1. Neme

Nő   férfi

2. Életkora

-30 éves

31-40 éves

41-50 éves

51-60 éves

60-

3. Lakóhely típusa

főváros

megyeszékhely

nagyváros

kisváros

község

4. Lakóhely megyéje (**felgördülő**)

5. Legmagasabb iskolai végzettsége (PEDAGÓGUSOK ESETÉBEN CSAK A KÉT UTOLSÓ JÖJJÖN FEL)

- 8 osztálynál kevesebb
- általános iskolai 8 osztály
- érettségi
- szakmunkás bizonyítvány
- főiskolai vagy egyetemi diploma
- tudományos fokozat

6. Ön gyermekét/gyermekeit (NEVELT GYEREK IS)

- egyedül, vagy
- házasságban, élettársi kapcsolatban neveli?